

ERDÉLYI HIRADÓ.

Országgyűlés tekintetéből folyó évi majus 15-től december végéig rendkívüli előfizetést nyitunk.

Előfizetési díj az irt időre, postán hetenkint négyszer küldve nyolcz- kétszer küldve pedig hét rft 30 kr. p. p.

Aprilis elejétől való számokkal már nem szolgálhatván, hasonló nehézség kikerülése végett siető megrendeléseket kérünk.

Szeik.

KÖVETVÁLASZTÁSOK. Kolozs városa részéről: Kun János és Topler Károly. Belsőszolnok: Veer Farkas, Torma József. Pottó követek: Józsi Miklós, Torma István.

Kolozsvár. maj. 5-kén.

Nem egyszer nyilvánítók, miképp az unio hazánkban már eldöntött kérdés: csak formulázása van hátra a' kijelentett népakaratnak.

Ámde vannak köztünk gyermekiesen félnékek, kik minden hullámcskában szirtet látnak, mely átalakulásunk barkedő töréssel fenyegeti; vannak elkárhozott rokkantjai a' régi fekete seregek, melynek kormány volt gúnyneve, kik mint az alchimista az utolsó huszas áru nemtelen ércz felolvasztásával is még mindig hiszik, hogy kamatostól megjó mit elvesztettek.

Ezek hol a' szebeni császárszin kokárdákkal, hol a' balázsfalvi gyűléssel, hol azzal, hogy Szászvároson nem akarnak tudni őt ő dik Ferdinándról 'stb. ijesztgetik a' jólelkű 's nyugodt kedélyű honpolgárt, kinek különben legnagyobb aggodalma az volna, hogy majus 29-ke még meszszecke van.

Az ilyetén unio-ellenszerveken alapított számítások devalválására sok és nyomatókos adatot közöltünk mostanság e' hasábkon.

Mind hiában, — mondák ok — a' viszonyok hatalma még inkább ellene fordult az unionak. Rosenfeld Szebenben van, a' színházban auszriai lobogót tűztek ki, Bedeus házát eddig bizonyosan le is rombolták; mert már meg volt kezdve a' faltörés, mikor a' szemtanu hírnök kiindult Szebenből és... és... mit fog csinálni majd Salmen Ferencz, ha a' basaság dus jövedelmei legjobb esetben egy kis silány pensiocskára olvadnak le.

Ily hírek szárnyalának, midőn a' mai posta meghozá a' majus 1-i „Transilvania“-t's benne egy vezérczikket, mely hü fordításban szóról szóra így hangzik:

„Kérdések kérdése a' legközelebbi erdélyi országgyűlésen Erdélynek Magyarhonnali egyesülése. Alapját teszi e' kérdés tárgyalásának az 1817/8-i magyar országgyűlésen alkotott 7-ik törvényczikk. Ennek 4. §-ban im ez áll: „A' felelős ministeriumnak kötelességévé tétetik, hogy minden kitelhető törvényes eszközöket felhasználva, magát úgy az e' végett a' mult erdélyi országgyűlésen kinevezett bizottmányal, mint szintén az Erdélyben hovahamarább összehgyűlendő országgyűléssel értekezésbe tegye; mindenesetre pedig, úgy az egyesülés teljes végrehajtására szükséges lépéseket tegye; mint szintén e' tárgyban kimerítő törv. javaslatokat terjesztszen a' legközelebbi hongyülés elibe. 'stb.

A' közelebbi erd. orsz. gyűlésnek in pleno, a' tárgyalás és a' tárgy természeténél fogva, csak azon vezérelvek kimondására lehet és kell szoritkozni, melyek sinormértékül kell hogy szolgáljanak az Erdély részéről egyezkedőknek az azután következő pesti országgyűlésre dolgozandó bizottsági munkálta. Vajjon kívánatos lenne-e' a' szászok érdekében részletes tárgyalásra 's véghatározatra menni a' teljes számú erd. országgyűlésen? Mi ismerjük az

erd. országgyűlésnek minden kinyomatott jegyzőkönyveit; ismerjük, mint közvetlen résztvevők, a' közelebbi mult két országgyűlésen némileg az előttünk álló országgyűlésnek is tagjait. 'S ehez képest bátran és nyíltan ki merjük mondani, hogy az erdélyi országgyűléseknek még soha sem sikerült a' legkorlátoltabb ügyvédi állásontról törvényhozói vagy igazi országlári állásontra emelkedniök. Minden csak szánalomra méltó félszegség, ellenkező érdekek rászédése vagy elnyomása, szenvedély és pártindul, kölesönös igényeknek örökös sakkban tartása, irigység, neheztelés, féltékenység, általános elégtelenség, political helytállás és hanyatlása az egész országnak. Ugyan mi eredménye lenne az unio részletes kifejlésének a' szászokra nézve, ha azt, a' szokott ügyvédi szempontból kiindulva vakandszemű zugpolitikai ellenszervek befolyása alatt, melyek egy nagy részénél a' miveltebb magyarok és székelyeknek is honosokká váltak, tárgyalnák és végeznék el? Mi azt állítjuk, hogy az erd. országgyűlés politikai értelmessége 's erkölcsi nyomatóka csak magában bizonyára nem fogná az unio kérdését a' szász nemzetre nézve oly kielégítőleg megoldani és megoldhatni, mint ez a' tekintélyes magyar ministeriumnál közösen, a' pesti országgyűlésen történend. Hát a' külön vélemény? fogjátok kérdeni. Ezt jelenleg political neveltségnek nyilvánítjuk.“

Igy a' „Transilvania“ melyről jegyezzék meg olvasóink, hogy német lap, Nagy-Szebenben jelenik meg, 's szerkesztője Hahn Frigyes Ujegyházszekek volt, 's bár mondhatnók, leendő szép political képzettségű követe. 'S hogy el ne feledjék, ismételjük mikép a' szám, melyből a' fenirt cikket átvettük, folyó évi majus 1. napján kelt.

Látják önök, szász polgártársak, hogy nem csak az ultramagyarok tartják okszerű eljárásnak 's életkérdésnek az unio minden föltételezetés nélküli kimondását.

És látják-e' önök ijedő és ijesztő urak, hogy az itt ott netalán feltűnedező, amolyan schneider-ribillio szerű ellendemonstratiokban éppen nem a' szász közvélemény nyilatkozik.

✕ **Szózat** az erdélyhoni oláhajku lelkesekhez. Miután az igazság örök istene, ki a' népeknek sorsa felett örökődik, a' jelen dicső kort, a' népek szabadságának korát előidézte, nekünk szent kötelességünk a' miveletlen, de jámbor nép lelkét vallásos buzgalommal tölteni el jó istenünk, atyánk iránt; szent kötelességünk őt a' béke és rend határai között a' szabadság templomába bévezetni; szent kötelességünk megtanítani, miként e' korak a' régi fölött az az előnye, hogy mindenkinek személye, vagyona, lelkiismerete szent és sérthetlen, és a' ki ezek valamelyikét bánantani merészli, bünt követ el isten és ember ellen; szent kötelességünk idvezitőnk ama mondatát: „szeressed felebarátodat mint magadat“ hitté és cselekedetté érlelni, hogy az idegen ajkuak ne gyölöljék egymást, mert mindnyájan egy atyának gyermekei vagyunk. És ezt tesszik-e' önök mindnyájan uraim? Nem, és ezer-

szer is mondom: nem. Nem általánosságban szölok, mert vannak önök közt sekan, kik a' korintó szavát értik és érzik is. Minden valamire való embernek, ki a' közelebbi eseményeket figyelemmel kísérte, meg kellett győződnie a' felől, hogy a' tudatlan, de gyermekiesen ártatlan népet felvilágosítás, igaz lélekből származott becsületes szó által a' rend és törvény határai között meg lehet tartani, béketűrését a' bámulásig lehet növelni, még akkor is, ha önkény, durvaság és zsarolás, naponként újabb terhet sujtanak fejéhez; de erről már ma nincs szó. Egy lélek egy akarat él e' hon minden polgárában: a' népek felszabadításának akarat. És némelyek a' helyett, hogy a' népet békés varakozásra figyelmeztetnék; a' helyett, hogy az eddigelő kiváltóságos osztálynak áldozatát, jövőbeni nélkülözését, a' közteberviselés önkéntes elvállalását nekik népszerűen megmagyaráznák, lelkökben irántok bizodalmat élesztenének: a' rend és csönd felzavarására izgatják, erőszakos szolgálat megtagadásra kényszerítik, lelküket a' szeretet helyett gyűlölséggel igyekeznek eltölteni a' különböző ajkuak, különösen a' magyarok iránt. Szálljanak önök magukba 's kérdezzék meg keblök istentől helyes-e', célravezető-e' ez? Oh uraim! önök szét akarják rombolni a' közelgető szabadság dicső templomát, hogy elszórt darabjait közös bánatunkban hordjuk össze nagyon későre. Uraim! a' természetben nincs ugrás, minden a' maga rendén történik. Az erőszakosan érlelt gyümölcs soha sem oly édes, mint a' melyet a' természet dicső napja érleli meg. Ne sietessétek a' szabadság órájának eljövételét erőszakos eszközök által, mert nem lesz oly édes, nem lesz oly magasztos, mintha a' maga rendén jövend el. Vannak önök között emberek, kik a' nép közül kiemelkednek; ezek szenyves érdekeik előmozdítására önöket akarják felhasználni eszközül, de ne hallgassanak szavukra, mert ezek esztelen ábrándozók, ezek elő fogják teremteni a' bajt, ha önök vigyázók nem lesznek, és a' felelet terhe önöket fogja sujtani. Önök a' nép vezetői; a' nép olyan mint vak koldus, a' merre vezetője viszi arra megy gödrökön, árkokon keresztül, boldog, ha jó vezetőre talált, lépteit bizton irányozhatja kitűzött célja felé. A' népet a' békés átalakulás révpartja felé vezetni önök kezében van a' hatalom, mert hiszen a' nép önök szavának maig is csaknem babonás hitelt ad, miden legkisebb rendetlenség, csendzavarás, egy kiomlott csepp vér önök fejére fog átokul szállani. Mert higyjék el önök, hogy a' nép egykor átfogja látni megcsalattatását, és villámként sujtó fegyvereit önök ellen fogja fordítani. Azért uraim! fogjunk kezet a' béke és rend fentartására, buzdítsuk a' népet bálára isten bizalomra a' különböző osztályok iránt, testvériességre minden nemzet 's vallásra való tekintet nélkül. Tanítsuk bé nekik a' szabadság dicső bajnokainak nevét, kik a' válaszfalakat lerombolták, tanítsuk meg, hogy a' független magyar ministerium minden egyes tagját tudja megnevezni, 's öntsünk irántuk lelkekbe bizalmat, a' törvények iránt engedelmisséget. Így fog uraim a' nálunk a' szabadság fája nagyra nőni, így fog a' testvériesség, jogegyenlőség erős

és szilárd alapon nyugodni, így fog a' haza, a' mi köz édes anyánk felvirágozni. Fogadják önök testvéries szavamat oly tiszta lélekkel, a' milyennel én azt mondtam. Éljen az egyenlőség, éljen a' testvéri szeretet, éljen a' haza!

Basa István.

csombordi ref. lelkész.

N. Szeben aprilis 19. (Végzet.)

De tekintsük 3-szor az oláhságot.

Ki e' nép 8 százados életét átfutva e' népfaj történetét meg akarná írni, kopár sivatagnak találndja azt, 's a' századok előtti kép híven tükrözendi vissza jelenállapotát is, nem levén az egyéb egy fekete lapnál, melynek sötét színét, az idő talán halványabba mosá, de egyetlen fénypontot nem hagyta rajta, melyen az emlékezet megnyughassék. Mintha a' sors mostoha kis koruságra akarta volna kárhóztatni őt, melyre csak akkor emlékezzék meg e' hon, midőn terheket kell osztogatnia; 's ha bámuljuk, hogy e' népfaj mindez ideig viselni tudá terheit csak onnan magyarázhatjuk meg, mert nem vala képes fölfogni, megmérni szenvedései nagyságát. Azonban igazságtalan volna, ki állítná: hogy e' nép úgy szenvedett mint oláh, és nem úgy mint jobbágy, vagy disunitus, mert lám a' magyar jobbágság helyzete sem vala jobb 's ha nyomtatott, nyomtatott benne a' kiváltságtalan osztály, 's ha üldöztették, üldöztetett benne a' protestantismus, mely sorsban kisebb nagyobb mértékben egész protestans Erdély részesült. 'S miután a' múlt században, — mely a' nemzetiségi fogalmakkal nem vala annyira tisztában — a' vallás és feudális viszonyok fölötti küzdelmek valának azon általános eszmék, melyekért milliók költék fel milliók ellen, mintha az emberiséget csak a' közös szenvedés érzete emlékeztetné, hogy testvérek, ezek adják kezünkbe is kulcsát az orosz iránt keletkezett azon oláh sympathiának, mely napjainkban talán megfoghatatlan volna; mert miután az oláh földi terhei alatt meghajolva, azok könnyíté- se végett nem fordulhatta bizalommal azon kormányhoz, mely őt másfelől egyetlen vigasztalásában a' vallásban támadá meg, mi vala természetesebb, hogy imáiban, fohásziban egy oly lény felé fordult, melytől vallási rokonságánál 's hatalmánál fogva mint messiástól egyedül remélhete segélyt, melyet annál inkább istenite mentől kevésbé ismere közelebről. 'S ha e' titkos sympathia ivadékról ivadékra szent hagyománykint korunkig megőrizteték, csudálhatjuk és kárhóztathatjuk-e? Mit tevének apáink 's az eddigi bigott politica, hogy e' sympathiát mi érdemeljük meg? azonban új korszak kezdődik, a' 19-dik század dicsőségére legyen mondva a' vallás külsőségei fölött a' vallás lényege a' moral kivíván diadalát, a' vallási küzdelmek le fognak nyugodni, 's türelmetlenséget állandalom, mely civilisatiora igényt tart, többé nem szenvedhet kebelében. 'S miután Erdély vallási türelemben eddig is az első egyike vala, miért keressen most az erdélyi disunitus Pétersburgban védelmet, midőn a' magyarországi egyesülés által az erdélyi görög vallás is azonnal a' törvényesen bevett vallások közé soroztatván, a' 20-dik törvényczikk 2-dik §-a tökéletes egyenlőséget és viszonyosságot biztosít számára. De továbbá az urbéri viszonyok megszüntetését is kimondván 's életbeléptetvén a' magyarországi törvényhozás, melyet kevés napok mulva az erdélyi országgyűlés is követni fog, 's így szükségtelenné válván e' részben is minden idegen segély utáni sovargás, mi vonzhatná ezek után az oláhot az oroszhoz, melytől mint román nyelvű 's nemzetiségére nézve különben is idegen? Talán csak nem akar az erdélyi oláhság egyedül gravitalni azon absolutismus felé, melytől egész Európa borzadva fordul el? 'S avagy mit remélhetne e' hatalom alatt? Függetlenséget? nemzetiségi 's alkotmányossági fejlődést? hisz csak egy pillantást kell az orosz hatalom vagy pártfogolás alatti provinciákra vetnie 's kész a' kiábrán-

dulás. Lengyelország, melynek nyelve, vallása, alkotmánya legyilkoltatott, bármi némán is nem a' legkiáltóbb tanu-é ellene? 's a' havasalföldi tartományok nem az alkalmat várják-é csak, melyben a' nyomasztó protectiot lerázhassák? 'S ezeket látva, nem a' legnagyobb bünt követné-e el hazánk, Európa, a' civilizatio, sőt önfelái iránt is az oroszszali kacérkodással az oláhság? Vagy talán némelyek önök közül elég ábrándosok népességükre 's régi lakosságukra hivatkozva épp oláh független fejedelemségről álmadozni? Ez okoskodás meszsze vezetne; csak annyit jegyzünk meg, miként egy ország megérdemlésére nemcsak numericus, de moralis erővel is kell bírni. 'S miután e' földnek neve, koronája, története és alkotmánya magyar e' haza isten és világ előtt sajátunk, ennek eltulajdonítása csak is fajunk teljes kiirtásával történhetnék meg, de e' pontra jutva lenne bellum omnium contra omnes, melyben kérdés, ha az oláh tartaná é meg a' csatát? azonban az özszes oláhság távolis van ily ábrándoktól 's ha tán egyes izgatók tévutakra is igyekeznének csábítani, reméljük, sőt megvárjuk úgy az oláh sajtó, mint az özszes clerus becsületességétől, eszélyességétől, hogy az ilyenek meghiusításával a' tömeg fölvilágosítására 's ez által a' közcsend és nyugalom föntartására lelkiismeretesen mindent elkövetend. El fogja mondani: „hogy a' nemesség átlátván, mikép e' haza boldogabbá, gazdagabbá tételért szükséges eddigi előjogairól lemondani, az urbéri viszonyok megszüntetésével a' haza minden gyermekeit egyenlővé tevő, de midőn egyfelől jogait megosztá veletek, másfelől terheitekben is egyenlőn fog osztózni 's mind ezt tevő a' nemesség törvényhozó testülete, melynek a' többi is hódolni tartozik, egyedül az igazság érzetéből 's nem fejedelmi parancsból. És a' nemesség nem kíván már most egyebet, minthogy hűk legyenek e' hazához, királyhoz és alkotmányhoz, melynek sánczaiba fölvetétek; őrizkedjete tehát mindazoktól, kik ezeket tagadva kitérésre, erőszakos kiűzésre, ingerelnének, mert ezek nem a' ti, nem a' haza, de a' mások kárával, önhasznokat keresik. Továbbá az orosz hatalomhozi szítás is ép oly szükségtelen mint háládatlan eljárás levén, pártoljátok a' Magyarhonnali egyesülést, melynek czimere, az apostoli kereszt szent védelme alatt boldogabban fogtok élni, mint az orosz sas szárnyai alatt. 'S mi hiszszük, hogy e' szavak igazságát az illetők elérte, 's minden jobb 's baloldalról incselkedéseknek ellentétül megmaradandó a' törvényszerűség útján, melyen a' magyar nyilt őszinteséggel lép elejökbe. Fogjunk tehát mindnyájan kezét, igyekezzék kiki értetlenséget világitva, tulságoskodást mérsékelve, fanatismust mint örültséget paralisálva, rossz akaratral merészen szembe szálva, férfiasan helyét bétölteni; 's mindezek által az unio nagy munkája felé dolgozni azon rövid idő alatt is, míg az országgyűlés megnyílik, mert majus 29-ig sok történhetik még! 'S ha ezt tevők nyugottan, belviszálytöli félelem nélkül nézhetünk az idővel szembe, mely úgy nemzetek, mint egyesek életében a' sérelmek leggyógyítóbb orvosa; és ha egyesültünk 's mindenki e' haza egyenlő jogokkal és kötelességekkel bíró polgárának látndja magát, fenyegeessen kívülről bármi vész, bátran várhatjuk azt bé, mert lelkesülés és egyesített erő csodákat mivelnék.

De hosszabb levél, mint akarám, 's így a' külvészt illetőleg csak pár sorra szoritkozom még.

Igaz: a' közelebbi 2 hónap történeteket mutata föl, mik a' legmerészebb ábrándokat tulszárnyalák, 's ki állíthatja, hogy a' jövő 2 hónap is nem játsza ki a' legvalószínűbb combinatiokat? de hát azért bizonytalan rémekkel kinozzuk-e előre magunkat? 'S névszerint e' páni retteges az oroszról nem tulságos agyrem sokaknál? Hisz azon roppant erőt, mely száz-

ezeket számlál, képes vala a' kis megszagatott lengyelég hónapokig föltartóztatni; 's most lehetne-é félelmesebb, midőn egy egész lelkesült világrész kész megmérkőzni vele? 'S anynyival nyugottabb lehetünk, mert aligha a' mérkőzés helye ezuttal Erdély leend; az Eris almája most Lengyelhon. Csakugyan másfelől könnyelmű elbizottságban sem kell ringatóznunk, de föladatunk, mint kik gyanus szomszéd mellett élünk, őrködni, magunkat készen tartani, 's midőn a' sor ránk kerül a' kihívást férfiasan elfogadni.

'S hogy ügyünkön áldás lehessen, tehát egyetértés, bátorság, kölcsönös bizalom, egyesülés szellemileg, lélekben és akaratban, egyesülés M.honnal politcailag.

Tompa Imre.

Dobokában. Drág, Borsa, Vajdaháza, Adalin, Kettősmező, Cs. Gorbó 's még néhány vidéki helységekben a' szolgálat megtagadtatott az oláh nyelven körzött proclamatio né-mely hamis értelmezőinek izgatása következtében. Egyébiránt jobbadán az egész megye nyugodt 's békésen várja a' napot, melyben a' törvény fogja meghozni messiását. Drágban néhány napja már, hogy egyik megyei alispán szép uton kísértette megértetni a' dolgok jelen állását a' néppel; de minden eredmény nélkül. Próbálák azt többen is; oda rendeltetett a' megyében szállásoló lovas katonaság, de a' nép föltételében makacs maradt. Elismeri ugyan tette törvénytelenségét, átlája, hogy bé kellene várni a' törvény malasztját, de már kimondott 's tényleg bébizonyított föllépésétől elállani nem akar. Azoknak, kik e' tényre fölingerlék e' népet, jó lett volna meggondolni, mert kik nagy lépések vezetői 's irányadói kívánnak lenni, mindent meggondolni azon nép érdekében kötelesek, vajjon használni fognak-é ez eljárásukkal vagy ártani. Mi vezetheti az ilyen bujtogatókat ez ingerlésre, midőn a' hon minden polgárának küszöbén áll az anyagi és szellemi szabadság. Hát lopva és alattomban akarják-e a' szerény lakokba bécsempészni azt, mit egy nemzet méltóságához illőleg férfiasan nyíltan, a' polgári testvériség békés diadalával kell vala fogadni? Mondják meg önök: az Európát átrezgett vilanyszikra nem békés uton hatott-é át minden nemzetet, míg korlátokra nem talált, nem kérelmezésen alapultak-é a' reformok, 's talált-é Erdély egy megyéjében is ellenzésre a' korintó szava, kérhettek kérhetnek-é többet, mint a' mit Magyarhon kimondott 's mi 3 hét mulva Erdélyre is kiterjed? Vagy azt mondják önök, hogy Filep Lajos elüzésére sem alkottak törvényt, úgy de okai-é a' jeleni kiváltságosak és birtokosok nagy része a' fenálló urbéri rendszernek, vagy a' nép oka-é annak, hogy tudatlanságában éppen az igazságnak nem, hanem a' helyett az ámitásnak hiszen; 's vajjon nem biztosabb-é a' nép állapota, ha a' törvény biztosítja, mintha önök ámitásán alapuló biztatásai alatt elesábul. Később az arany álmokban ringó kedélyek lehangolva éppen önök ámitók ellen fordulnak, kiknek szépen megköszönik, ha majdan a' törvény felszabadítása előtt kiorlított szabadságért egy újabb teher fog rájuk nehezkedni. Aztán nem tudják-é önök, hogy a' népet ösztönök, nem elvek vezérlik, 's ha Erdélyre nézve föl is emlegethetik az egy millió 3 száz ezer oláh ajkuakat, de azon többség, melylyel a' kiváltságosakat rémíteni törekszenek 3 hét mulva, midőn az unio, mi e' végre oly elkerülhetlen üdvös, életbe lépett, elenyészik 's csak pünkösztől bábbá válik. Ha valóban szivőkön hordozzák a' nép érdekét, kik részszerint lelki atyáik, önöknek szép feladatuk van; igyekezzenek őket valóban szabadokká, a' szabadság élvezetére képesekké növelni, de ezt nem egyik vagy másik osztály elleni bujtatással lehet eszközölni. Ha valaha volt az osztályok közt gyűlölség, most el kell annak enyészni, nem bitorolja azt ezután senki a' nép rovására: a' polgári jogokban és kötelességekben egygyé kell olvadnunk, mert azon nemzetnek jövője csak a' testvéries hajlamban a' kö-

zós haza 's polgárai szeretetében, 's érdek-egységében saját felvirágzására mindent elkövető igyekezetében áll. Gondolják meg önök, hogy mielőtt kérték volna, mielőtt kívánatukat nyilvánították, már a közvélemény 's a megyei utasítások nyilvánításában mindent megnyertek. Mire valók hát a mozgalmak; higgyék, hogy azok sem a népek, sem a hazának nem használnak, a hazának pedig önök előtt is jelentőségének kell lenni! Nem mint csikók fognak önök Magyarhonhoz hajtatni, mint a kolozsvári oláh ajku ifjuság értelmezé, hanem mint egy nemzet becsületéhez illik, velünk együtt az alkotmány közös megosztásában testvériesen csatlakozni, 's a jövő orsz. gyűl. egyaránt képviselni és képviseltetni. Félre tehát minden gyűlölséggel, kezdjük meg az alkotmányos ujjá születést a legszebb kötelességgel, a polgári egyetértéssel 's nem a felkorbácsolt kedélyek hullámszával, melynek leülepedése mindig iszap lesz, minden criticus állapotban felzavarható. 'S miután lelkünk mélyében táplált ohajtásunk, e' haza felvirágzására mind megtörtént és történe, ohajtottuk volna, hogy a nép álprofétái 's haza közös boldogságát, megvalósult ábrándait egy percig se keseríték. E' tárgyra vonatkozva még annyit kívánok tudatni, hogy e' vidékre még több katonaság van megrendelve, 's Vajdaházi lelkész Muntyán László ellen papi kinyomozás kiszállva, kinek jozan belátásáról felvilágosodott eszéről bujtogatást, míg meg nem győződünk az ellenkezőről, föl nem tehetünk.

Orbok Samu r. l.

Nyilatkozat. Dobokamegye főispánjának az ntóbbi Bonczhidán tartott közgyűlésén ejtett némely szavai, melyek sokféle magyarázatokra adtak a hírlapokban alkalmat, szóról szóra e' következők valának.

„Én conservatív ember voltam, és vagyok. Ez nem azt teszi (mint sokan magyarázni kívánák), hogy reformok ellensége lettem volna vagy lennék, hanem azt: hogy ohajtottam lépcsőről lépcsőre emelkedve elérni azt, mit hazánk boldogságára elérni szükséges, az az: nézetem szerint a reformok legüdvösebb hatással akkor lehetnek, ha ezekre minden reá is lehet készülvé. De ezen a terepen tul vagyunk, A reformok megleptek, nem arról van szó, miként kelljen a tervezett reformokat elérni, hanem arról, hogy az elértékbe miként tegyük belé magunkat.

Meg kell vallanom, hogy ily meglepő események között a mostani körülményekben magam belé találni nem tudom, és azért ösztönösen adom magam azok vezérlése alá, kik előjdzni ohajtván ezeket, vezérlésükre el kell hogy készülve legyenek. . . . . Adja isten, hogy terhes feladatunknak megfelelni tudjanak, és legyenek meggyőződve fölé, hogy szeretett hazám boldogságának előmozdításában csekély tehetségem szerinti segítségemre, bármely körre is legyen szorítva, mindig számíthatnak.“

Az érintett magyarázatok helyesebb megítélhetése végett kérem a t. szerkesztőséget ezen soroknak hírlapjában helyt engedni. *)

J.

Hírfüzér. Boldog isten! mennyi mindennel is ámitják azt a szegény köznépet! Elöttünk fekszik a tudósítás, miszerint a hunyadmegyei békebizottság kiszállván n. Rápolthelységbe, hogy a népet a jelen körülmények iránt felvilágítsa a nép szóvivői ily értelmű nyilatkozatokkal kergették el: „nekünk a magyar királylyal semmi közünk; ha az austriai császár, Ferdinánd parancsolja, a nemességgel tartunk, különben nem; kívánjuk, hogy (halljuk!) az 1847-ben alkotott urbért rögtön hirdessék ki.“ Azt az urbért, polgártársak, mely az általatok eddig használt földmenynység további használatában, a földesuri tulajdonjog világos kikötése mellett, kegyelmesen meghagyott titeket, csupán annyit kívánván a nálatok hagyandott rész évi hasznobére fejében, hogy a

föld tiszta jövedelmét legfeljebb 10 — 20 pettel pótoljátok a — levegőből? Azt az urbért, mely lehetségessé teszi, hogy még földbirtokosokká is legyetek jó pénzért, ha netalán mgos B. vagy D. vagy K. ur valamely kutyabőrös követelővel szemben fejedre nem olvassa, hogy a perennalis fassio is aliquando valet, aliquando non? Azt az urbért, mely nem parancsolja ugyan földesuradnak, hogy téged okvetetlen megpálcázzon, de mivel nem is tiltja, elütnék rajtad a port 's biráid azt mondanák rá: quod lex non vetat, licitum est? Igazán szép töled, te jámbor szelid nép!

X Nagyszebenben majus 3-án este a színházban osztrák lobogót tüztek ki. A' híres német néphymnust elénekelték. Austraivali unio-szónoklatokat tartottak. Helyesen, de hát ki nek jutott eszébe Austraótól elszakadni?

Hiteles kutfőből tudjuk, hogy a fogarasi vidéki főkapitány kijelentette, miszerint a közelebbi országgyűlés folyama alatti időt, mint beteg, borvizzen töltendi. Bizony még mi is azt mondjuk ám, hogy a ki kóranyagot érez magában, csak takarodjék borvizre; mert ez a kolozsvári miasmás légyenge mellü embereknek majd még halálos is lehet. De igazán!

A P. H. szerint a magyar külügyminister közbenjárására az austriai kormány beléegyezett a robot- és dézmának Galliciában is eltörlésébe.

A' pozsonyi őrsereg nem kapott fegyvert, mert a' ministerelnök azt mondta, hogy oly népek, melyre a' közbátorság tekintetében támaszkodni nem lehet, fegyvert nem szolgálthat ki. Ugy kell nekik, miért üldözik a' szegény zsidókat.

Austria. Érintettük közelebről, hogy az austriai tartományoknak adott alkotmányt apr. 25-én hirdették ki. Most ime közöljük az alkotmányt tartalmazó oklevél tartalmát, mely itt következik:

Mi I. Ferdinánd 'sat. Meggyőződve, hogy a' státusinstitutioknak azon előhaladásokat kell követni, melyek a' népek mivetségi állapotában és szellemi fejlődésében létrejöttek, 's mindenkor hajlandók levén elismerni, hogy a' reánk bizott népek a' hosszszas béke áldásainak közepette a' haladás ösvényén nem maradtak hátra, azoknak martius 15-kén kiadott páten-sünk által alkotmányt adni ígértük.

Megnyugtatásul szolgál szívünknek most, midőn császári szavunkat beváltjuk, szeretett népeink hü szeretetének és ragaszkodásának számos tanujeit azzal viszonzni, miszerint ünnepélyesen nyilvánítjuk, hogy gondunk és törekvésünk, biztosítani részökre jogállapotjokat, 's nekik a' hazai ügyek vezetésében érdekeikhez mért részvétet engedünk.

Ezeket megfontolván, ministeri tanácsunk javaslatára elhatároztuk, az ide mellékelt alkotmányi oklevelet az abban kijelölt országok részére kiadni, melyet birodalmunkhoz tartozó minden népek közös oltalma alá azon bizalommal helyezünk, hogy az által a' bizalom köteleke trón és nép között, és a' monarchiához tartozó országok között századok óta fenálló egység, az ő közös jóllétökre, még szorosabban meg fog köttetni.

Annálfogva rendeljük, hogy az ezen alkotmányi oklevélben foglalt határozatok, minden alattvalóinknak kivétel nélkül, ugy szinte minden egyházi, polgári és katonai hatóságoknak megszeghetlen sinormértékül szolgáljanak.

Fentartjuk magunknak, legközelebb minden tartományok képviselőit, egy ideiglenesen hozandó választási törvény nyomán, megválasztani, és a' tartandó országgyűlésre összehívni. Kelt a' birodalmi fővárosban Bécsben, aprillhó 25-én 1848-ik, 's országlásnknk 14-ik évében. Aláírva: Ferdinánd m. k. (p. h.) Ficquelmont külügyminister és ideiglenes elnök, Pillersdorf belügyek-, Sommaruga közoktatás, Krausz pénzügy, Zanini hadügyek ministere.

Az austriai császárság alkotmánylevele.

I.

Általános rész.

1. §. Az austriai császársághoz tartozó összes tartományok egy elváthatatlan alkotmányos monarchiát képeznek. 2. §. Az alkotmányi oklevél a' birodalom következő tartományait illeti: Csehország, Gallicia, Lodóméria, Auschwitz, Zator és Bukovinával, — Ilyria (melynek alkatrészei Carinthia és Carniolia hgség és a' tengerparti kormányzóság) továbbá dalmátiai királyság, austriai főhgség, a' salzburgi-stiriai, alsó- és felső-siléziai hgségek, morvai markgrófság és Tyról Vorarlberggel. 3. §. Az egyes tartományok határfelosztása mostani kiterjedésében épen marad, 's csak törvény által változtathatik meg. 4. §. Minden népfajok számára biztosittatik nemzeti-ségök és nyelvök sérthetlensége. 5. §. A' korona az 1713. april 19-iki pragmatica sanctio szerint a' habsburg-lothringi házban öröklendő. 6. §. A' trónörökös 18-ik évét betöltvén, nagykoru. 7. §. Kiskorúsága vagy uralkodásrai tehetségese esetében régensség fog állittatni különös törvény által.

II.

A' császár.

8. §. A' császár személye szent és sértetlen. Az uralkodói hatalom gyakorlatáért feleletre nem vonható. Azonban rendeleteinek teljes érvényességére megkivántatik, egy felelős minister ellenjegyzése. 9. §. A' császár az első országgyűlés megnyitása alkalmával 's minden utódja országlása kezdetével azonnal esküt tesz a' chartára. 10. §. A' végrehajtó hatalom egyedül a' császárt illeti, a' törvényhozó hatalmat pedig az országgyűléssel egyetemben gyakorolja. 11. §. A' császár tölt be minden stáshivatalokat, adományoz minden méltóságokat, rendeket és címeket, viszi a' főparancsnokságot, 's rendelkezik a' száraz és tengeri katonai erővel. 12. §. Idegen kormányoknak hadat izen, békét köt, vagy velök szerződésre lép. Azonban minden idegen státusokkai kötések utólagosan az országgyűlés jóváhagyása alá terjesztendők. 13. §. A' császárt illeti a' kitünő érdemek jutalmazása, nála van a' kegyelmezés és büntetés-enyhítés joga, mi azonban elitelt ministerekre nézve az országgyűlés két kamrai közül valamelyiknek közbejöttétől függ. 14. §. Az igazságszolgáltatás a' császártól ered, 's az ő nevében történik. 15. §. Országgyűlésen joga van törvényeket indítványozni, — a' hozott törvények szentesítése egyedül őt illeti. 16. §. Évenként országgyűlést hirdet, 's azt elhalaszthatja, vagy el is oszlatthatja, mely esetben azonban 90 nap alatt új országgyűlés hivatik össze. — A' császár elhunya esetében az országgyűlés 4 hét alatt egybehivandó.

III.

A' státus lakosainak státus polgári és politicalai jogai.

17. §. Minden státus polgárnak teljes valásbeli, lelkiismeret- és személyes szabadság biztosittatik. Befogni senkit sem lehet másképp, mint a' törvényes formák megtartása mellett, kivevén a' tetten-kapatás esetét. 24 óra alatt a' befogatás után minden letartóztatott fogságának oka iránt kihallgatandó, és illető bírójához utasítandó. Házfelkutatások csak azon esetekben 's formában történhetnek, melyeket a' törvény előre kijelöl. 19. §. Szólás- és sajtószabadság, a' censura tökéletes eltörlésével, az alkotmány által biztosittatik. A' kihágások mi-kénti büntetése a' legközelebbi országgyűlésen hozandó törvény által lesz megszabva. 20. §. A' levél-titok sérthetetlen. 21. §. A' 17. §-tól 20-ig kijelölt szabadságukat azon idegenek is élvezik, kik még semmi státus polgári jogokat nem szereztek. 22. §. A' petitio joga 's a' jog, egyesületeket alkotni, minden státus polgárral közös. Ezen jogok használata különös törvények által lesz szabályozandó. 23. §. A' szabad kivándorlást a' hatóságok nem gátolhatják.

*) A' mint látja a' t. báró ur. Szerk.

24. §. Minden státus polgár lehet földbirtokos, üzhet mindenféle, törvény szerint szabados keresetágot, és eljuthat minden hivatalokra 's méltóságokra. 25. §. A' törvény minden státus polgárt egyaránt kötelez, személyes törvényhatósági illetőségek egyenlő, egyforma honvédelmi 's adózási kötelezések alatt állanak, és senki akarata ellenére rendes bírjától el nem vonatható. 26. §. A' katonaság állása törvényhatósági tekintetben egy különös törvény létrejöttéig változás nélkül marad. 27. §. Egyes vallásfelekezetekre nézve a' monarchia némely részeiben még törvény szerint fenálló különbségek polgári és politikai jogok tekintetéből, valamint a' földbirtok szerzésnek még akadályul szolgáló megszorítások eltörlése a' legközelebbi országgyűlésre terjesztendő törvényjavaslatok tárgyát teendik. 28. §. A' bírák csupán törvényszéki ítélet következtében mozdíthatnak el, tétethetnek hátra hivatalukban, vagy helyeztethetnek más helyre és nyugalmi állapotba. 29. §. Az igazság-szolgáltatás nyilvános szóbeli eljárás útján történik. Bünvádi eljárásoknál eskütszékek állíttatnak, 's ennek módját különös törvény fogja meghatározni. 30. §. A' törvényszékek mostani elrendezésén csupán törvény változtathat. 31. §. Minden, a' monarchiában törvény által elismert keresztény vallásfelekezeteknek, úgy az izraelitáknak biztosítatik szabad vallásgyakorlatuk.

IV.

A' ministerek.

32. §. A' ministerek felelősek minden hivatalos eljárásaikért és javaslataikért. 33. §. Ezen felelősséget, úgy szinte a' vádló és ítélő hatóságot egy különös törvény szabályozandja.

V.

Az országgyűlés.

34. §. Az országgyűlés, mely a' törvényhozó hatalmat a' császárral együtt gyakorolja, két kamarára oszlik, a' senátusra és a' követek kamarájára. Az országgyűlés tart 5 évig, évenkénti öszszehívással. 35. §. A' senátus áll: a) A' császári ház hercegeiből, kik a' 21 évet betöltötték. b) A' császár által rang és születésre való tekintet nélkül holtig kinevezett tagokból. c) 150 oly tagból, kiket a' nagyobb földbirtokosok a' választási időszak elteltéig önkélelőből választanak. 36. §. A' követek kamarája áll 383 tagból. Ezeknek választása alapul a' népszámon és minden státus polgári érdekek képviselésén. 37. §. Mind két kamra tagjai az első országgyűlésre egy ideiglenes választási rendelet szerint fognak megválasztani. 38. §. Az állandó választási törvény az egybegyűlt országgyűlés által fog megállapíttatni, 's ugyanott fognak kimondatni a' második kamra küldötteinek adandó kárpótlások is. 39. §. Mindenik kamra maga választja elnökét 's egyéb hivatalnokait, mindenik maga ítél és határoz a' választások érvényessége iránt. 40. §. Mindkét kamra tagjai csak személyesen élhetnek szavazási jogukkal, küldöktől utasításokat nem fogadhatnak el. 41. §. Mindkét kamra ülései nyilvánosak; kivétel csupán a' kamra határozatánál fogva történhetik, mely e' fölött 10 tag, vagy az elnök kívánatára titkos ülésben határoz. 42. §. Kamarai tagot az országgyűlés ideje alatt a' kamra nyilvános beleegyezése nélkül törvénybe fogni vagy letar-

tóztatni nem szabad, kivéven, ha tetten fogatattik. 43. §. Oly kamarai tag, ki a' státus által fizetett valamely hivatalt elfogad, új választásnak lesz alávetve. A' kormány egy megválasztott tagnak sem fogja megtagadni a' kamarákba-lépést. 44. §. A' kamarák csupán a' császár öszszehívására gyűlnek öszsze, 's annak feloszlata, vagy elhalasztása után semmi ügyet nem tárgyalhatnak.

VI.

Az országgyűlés hatásköre.

45. §. Minden törvényre szükséges a' két kamara beleegyezése és a' császár szentesítése. 46. §. A' tartandó első országgyűlésen 's minden új uralkodás kezdetén, a' császár civilistája országglása egész idejére megállapíttatik. — A' császári ház tagjainak adandó appanage-ok és ellátások adandó alkalommal az országgyűlés elé terjesztetnek határozat végett. 47. §. Az évenkénti ajánlatok az állandó hadsereg kiegészítésére, adóbeszedés iránti ajánlatok, státusadósági kötelezések, a' státusjavak elidegenítése, ugyszinte a' státus bevételei- és kiadásairól szóló évenkénti költségvetések megvizsgálása és megállapítása csupán törvény által történhetik. Ezen t.javaslatokat először a' követek kamarája elé kell terjeszteni. — 48. §. Mind két kamara csinálhat törvényjavaslatokat, vagy az okok kimutatása mellett sürgetheti a' kormányt valamely t.javaslat előterjesztését. Petitiokat elfogadhat és tárgyalásba vehet; de az ily petitiokat magánosok vagy testületek nem nyújthatják bé személyesen, hanem csupán egy kamarai tag által lehet előterjeszteni. — 49. §. Hogy a' határozat érvényességgel birjon, arra a' senatusban legalább 30, a' második kamarában pedig 60 tag jelenléte megkívántatik. — 50. §. Oly t.javaslatok, melyek által a' charta határozatai kiegészítetnek, világosíttatnak, vagy változtatást szenvednek, szükség, hogy mindkét kamarában a' jelen levők két harmadának beleegyezését megnyerjék. — 51. §. Minden más t.javaslatokra nézve elegendő az abszolút szótöbbség. — 52. §. A' kormány mindkét kamarában a' felelős ministerek, vagy az ezek által kijelölt kormánybiztosok által képviseltetik. Döntő szavazattal ezek csak azon esetben birnak, ha tagjai a' kamaráknak. — 53. §. Mindenik kamara maga alkotand tanácskozási rendszabályokat. Ezeknek létrejöttéig a' kormány bocsátand közre egy ideiglenes szabályzatot.

VII.

Tartományi rendek.

54. §. Az egyes tartományokban, a' tartományi érdekek szemeltartására, 's az ezen érdekek által előidézett' szükségek kielégítésére, meny nyiben azok az öszszes statusszükségek közé bé nincsenek foglalva, tartományi rendek állanak fen. Az eddigi tartományi rendeknek, meny nyiben a' jelen charta azokra nézve semmi változtatást nem foglal magában, eddigi szerkezetök 's hatáskörük fentartatik. 55. §. A' birodalmi országgyűlés első teendői közé fog tartozni, megvizsgálása és fontolás azon korszerű változtatásoknak, melyeket a' tartományi rendek eddigi szerkezetökön tétetni kívánnak, valamint azon javaslatoknak tárgyalás alá vétele, melyek a' megválthatóknak nyilvánított földek után járó terhekérti kárpótlás módja i-

ránt előterjesztetnek. 56. §. A' kerületi különös érdekek figyelemben tartása tekintetéből, a' törvényhozás minden tartományban saját municipális szerkezetet állítand fel. — 57. §. A' községi szerkezet azon elv szerint rendezendő, hogy abban a' községnek 's tagjainak minden érdekei képviseltessenek. — 58. §. A' nemzetország az egész monarchiában egy különös törvény által kiszabandó zsinormérték szerint állíttatik fel, mindazáltal a' polgári hatóságoknak 's polgári törvényeknek lesz alávetve. — 59. §. A' nemzetország és minden hivatalnokok a' császárnak esküt tesznek az alkotmányra. A' hadsereg megesketése az alkotmányra a' zászlóhoz eskübe fölvetetik. Kelt mint fentebb. Ugyanazon aláírások.

KÜLFÖLD.

Némethon. Badenben a' köztársaságiak száma nagyobb, mint gondolták, de sikerre még sem számíthatnak. A' Baselből kiutasított Hecker csapata Freiburg segítségére siettek, hol számos elvrokoni voltak, de az elesett Gagern helyébe kinevezett Hofman, badeni 's hesseni katonákkal azokat szétűzvé, Freiburgot bevette, miközben azok onnan kiszaladtak. Az elfogott Struvel Säckingen-be vitték.

Heidelberg-ben is Sinsheim-ből egy gyógyszerárns által vezetett 250 fő köztársasági szegény emberek 's gyerkőczök puszkáson, vasvilláson 's kaszáson érkeztek meg a' vaspályán, a' városház előtt megálltak. De öszszedobolt nemzetörök és tanulók jelenvén meg, azokat fegyverestől szekére rakták, 's oda, honnan jöttek, vissza-indították. Ez nagyon barátságos beháboru vala.

Dania. Schleswig-Holstein. Wrangel porosz vezér megérkezével a' munkátlanul boszankodva várakozó német csapatok végre megmozdultak. Az első komoly öszszecsapás eredménye az, hogy a' dánok Schleswiget oda hagyván, azt a' németek elfoglalták; nyertek egy zászlót 's 500 dán foglyot. Königsberg. Az itteni dán consul azt a' parancsot kapta: minthogy Dania Porosz honnak hadat izen, következésképp a' porosz kikötöket bezárandja a' consul, a' königsbergi kikötőben levő dán hajókat indítsa ki onnan.

Olaszthon. Lombardiából most is, mint eddig, bajos igaz tudósításokat kapni. Nugent Illiriából átjövén, Udinot szerencsés öszszecsapások után elfoglalta, 's tán Trevisot is, de számos helységek dulatnak föl; 's lesznek a' lángok martaléki.

Milanoi tudósítás szerint Albert sard. király a' Mincio hidjait megerősítvén, 12,000 emberrel indul Mantua ellen. A' Peschierát ostromló sergének nagy ágyukat küldött — tehát Peschiera még Austria kezében van. Ellenben bécsi hir szerint Milano jelentette Radeckinek alkudozásra való szándékát, de a' fővezér mindenek előtt a' fegyver letételét követelte. Azonban Walmodent utasítványért Bécsbe küldötte. — Tirolból a' béütött olasz csapatok kiűzettek.

A' nápolyi király az öt és dynástiáját tróntvesztettnek nyilatkoztató Siciliának hadat izent, Messinát ujjabban lódóztatni kezdette.

HIRDETÉSEK.

az Erd. Hiradó 361-ik számához majus 7-én 1848.

(1) Alólírtnak van szerencséje a' t. cz. közönséget értesíteni, hogy Kolozsvárt Tordakapun kívül PÁVICs JÁNOS úrtól, az úgynevezett FEKETESAS, NAGYVENDÉGFODÓT haszonbérbe vevén 1-ső majustól fogva, mindent elkövetend vendégeinek a' legnagyobb kényelmet szerezhetni: ugyanis, mind az ételek, 's

italok, tiszta jutányos ároni, gyors és pontos kiszolgáltatása, mind a' szobák, 's ágynémük tisztasága, úgy a' széna, zabnak jósága, nem különben az istalók több kisebb nagyobb részekre elosztva, hasonlólag annak tisztasága és bezárása, hogy ne talán valamely cseléd vigyázatlansága miatt kárt szenvedjen — azért is kecségetti a' remény hogy számos látog-

gatással örvendeztetvén meg fáradalmi jutalom nélkül nem fognak maradni.

Széchenyi József
haszonbérlelő,
Vendéglő. (3)

HIVATALOS PECSÉTMETTCZÉS.

(3) Hazánk átalakulási jelenében minden hivatalos peccetek

változtatást igényelvén, alólírt kész minden ércz nemű peccetek gyors, csinos, és jutányos kimetszésére, csak hogy a' czimerből tiszta lenyomat, vagy annak leírása, és a' korirat bérmentes levélke közöltessék ezen czim alatt: **Malomfalvi Ferencz**nek, N. Szébenbe k. fegyverutcza 78. sz. (3)

Szerkeszti és saját betűivel nyomatja Méhes Sámuel.